گزارش «آرمان ملی» از رشد ۲۲ درصدی مصرف گاز و برنامه‌های جبرانی وزارت نفت نشان می‌دهد

جبران کسری گاز با جریمه برای پُرمصرف‌ها

◀ اعمال جرائم شاید گاز زمستان را تامین کند؟!

◀ ضرورت واقعی‌سازی نرخ همگام با تعرفه‌گذاری پلکانی

آرمان ملی: «مصرف گاز در بخش خانگی و تجاری با عبور از ۵۱۷ میلیون مترمکعب رشد ۲۲ درصدی را در مقایسه با مدت مشابه سال قبل تجربه کرده است.» این سخنان وزیر نفت دولت سیزدهم است که با تاکید بر این رشد مصرف از عزم وزارتخانه متبوع خود برای اعمال جرایم بر مشترکان پر مصرفی خبر داده که به گفته جواد اوجی با سهم ۲۵ درصدی از تعداد مصرف‌کنندگان بیش از ۵۰ درصد از مصرف گاز کشور را به خود اختصاص داده‌اند. البته این هشدار تنها به عالی‌ترین مقام وزارت نفت محدود نمی‌شود و روز گذشته مدیر دیسپچینگ شرکت ملی گاز نیز میزان مصرف گاز را ۷۴۸ میلیون مترمکعب اعلام کرده که در این راستا آغاز محدودیت گازرسانی به صنایع و پتروشیمی‌های کشور کلید خورده است.

درواقع این اظهارات در حالی مطرح می‌شود که امسال تحت تاثیر پدیده آب و هوایی «ال نینو» سرما در کشور زودتر آغاز شده و پیش بینی‌ها از زمستانی سخت در منطقه خاورمیانه خبر می‌دهند از سوی دیگر مشکلات تحریمی در چند سال اخیر باعث شده تا میزان تولید نفت و گاز از میادین با کاهش مواجه شود که در نتیجه سرمایه گذاری برای احیا و تداوم تولید را از اولویت نخست وزارت نفت خارج کرده به گونه‌ای که جواد اوجی در نخستین روزهای تصدی خود بر کرسی وزارتخانه نفت از کسری ۲۰۰ میلیون متر مکعبی گاز و همچنین ضرورت سرمایه گذاری ۱۶۰ میلیارد دلاری برای احیا و افزایش تولید از میادین موجود خبر داده بود که با توجه به مشکلات کسری بودجه‌ای که دولت با آن دست و پنجه نرم می‌کند و همچنین عدم تعیین تکلیف وضعیت مذاکرات برجامی چاره‌ای برای وزیر نفت باقی نگذاشته تا حداقل زمستان پیش رو را از طریق سیاست‌های کوتاه مدت و البته تنبیهی بگذراند. موضوعی که کارشناسان فارغ از ضرورت توجه جدی دولت به مقوله سرمایه‌گذاری در حوزه‌های تولید معتقدند تنها راهکار دولت در کوتاه‌مدت و بلندمدت اصلاح قیمت‌های حامل‌های انرژی و رساندن آن به نرخ واقعی تولید بوده و در کنار آن باید این سیاست را با استفاه از افزایش پلکانی نرخ تعرفه برای مشترکان پر مصرف به مرحله اجرا گذارد. اگرچه به نظر می‌رسد وزیر نفت برای تبعیت از سیاست رئیس دولت که ثبات قیمتی را از کابینه خود خواستار شده فعلا قصد دارد تا با قطع گاز صنایع از هرگونه اقدامی در افزایش تعرفه‌های پرهیز کند اما قطعا اصلاح ساختار نرخ حامل‌های انرژی موضوعی نیست که اوجی بتواند مدت زیادی در برابر آن مقاومت کند.

◀ رشد ۲۲ درصدی مصرف گاز

جواد اوجی دررابطه با مشکلات کمبود گاز در زمستان می‌گوید: از چند روز گذشته با افزایش مصرف گاز در کشور، به محدود کردن گاز در صنایع سیمانی اقدام کرده‌ایم که البته این کمبود با سوخت مایع جبران شده است. وی همچنین با تاکید بر اینکه سوخت صنایع قطع نشده بلکه از گاز به سوخت مایع تبدیل شده است، افزود: در بحث بهینه سازی مصرف اقداماتی شروع شده است و افزایش تعرفه‌های مشترکان پرمصرف را در دستور کار داریم. به طوری که از ابتدای آذرماه بازرسان از ساختمان های اداری بازدید داشته‌اند که یک هزار و ۴۲۸ اخطار داده شده و گاز ۱۲۴ اداره پرمصرف هم قطع شده است. وزیر نفت گفت: در دوره جدید، مشترکان بخش خانگی از اول آذر افزایش نرخ گاز خواهند داشت و برای ۲۵ درصد مشترکان پرمصرفی که بالغ بر ۵۰ درصد از گاز بخش خانگی را مصرف می کنند جرائمی در نظر گرفته می‌شود. اوجی با بیان اینکه هموطنان با چند راهکار ساده می توانند در بحث بهینه سازی مصرف اقدام کنند، افزود: دمای رفاه بین ۱۸ تا ۲۱ درجه است و از همه مردم خواهش می کنم وسایل گرمایشی اضافه و غیرضروری را خاموش کنند. همچنین محمدرضا جولایی مدیر دیسپچینگ شرکت ملی گاز ایران در این باره می گوید: مقدار مصرف گاز طبیعی در بخش خانگی، تجاری و صنایع غیرعمده ۵۲۱ میلیون مترمکعب، صنایع عمده ۱۲۹ میلیون مترمکعب و نیروگاه‌ها نیز ۹۸ میلیون متر مکعب بوده که بر این اساس میزان گاز تزریق‌شده به شبکه خطوط سراسری ۸۱۱ میلیون متر مکعب براورد شده است. وی با بیان اینکه مقدار گاز مصرفی بخش خانگی نسبت به زمان مشابه پارسال هشت درصد افزایش یافته است، اظهار کرد: محدود کردن گازرسانی به صنایع نیز آغاز شده است و مرحله نخست محدود کردن گازرسانی به صنایع سیمان و پتروشیمی‌ها و مرحله دوم محدودیت گازرسانی به صنایع فولاد اجرایی شده است.

◀ مصرف روزانه یک میلیارد و ۲۵ میلیون مترمکعب گاز

در این رابطه بررسی‌ها نشان می‌دهد از مجموع یک میلیارد و ۲۵ میلیون مترمکعب گاز روزانه مصرفی در روزهای پیک زمستانی، ۶۵۰ میلیون متر مکعب سهم بخش خانگی و صنایع کوچک، ۱۳۵ میلیون مترمکعب سهم صادرات، ۶۰ میلیون متر مکعب سهم صادرات و ۱۲۰ میلیون متر مکعب سهم صنایع عمده است. همچنین به ترتیب ۴۰ و ۲۰ میلیارد متر مکعب آن به ترتیب صرف تزریق به میادین نفتی و گاز سی‌ان‌جی می‌شود. از سوی دیگر وزیر نفت از کسری ۲۰۰ میلیون متر مکعبی گاز در زمستان امسال خبر داده و در این راستای سیاست‌های خود را برای جبران این کسری واردات گاز، رایگان کردن گاز کم مصرف ها و صدور قبض‌هایی تا ۹ میلیون تومان برای پرمصرف‌ها! در کنار قطع گاز صنایع، مازوت سوزی و اصلاح کرایه حمل ناوگان حمل‌ونقل قرار داده است. در واقع به نظر می‌رسد مهمترین برنامه وزارت نفت در این راستا ابتدا قطع گاز صنایع و پس از آن افزایش هزینه گاز برای مشترکان پر مصرف خانگی قرار گرفته است اگرچه که هنوز جزئیات دقیقی از نحوه محاسبه نرخ گاز برای این دست از مشترکان اعلام نشده اما طبق اطلاعات منتشر شده وزارت نفت مشترکین گاز را در بخش خانگی به سه بخش کم‌مصرف (۷۶ درصد جامعه)، مصرف متوسط به بالا (۲۰ درصد) و پرمصرف (۴ درصد) تقسیم بندی کرده است که قرار است هیچ افزایش قیمتی برای مشترکین کم‌مصرف که ۷۶ درصد جامعه را شامل می‌شوند اعمال نشود اما تعرفه مشترکین با مصرف متوسط به بالا حدود ۵۰ درصد افزایش قیمت یعنی چیزی حدود ۲ تا ۵۰ هزار تومان خواهد بود و مشترکین پرمصرف که ۴ درصد جامعه را شامل می‌شوند نیز نقره داغ شده و حدودا ۷ برابر بین ۱۲۵ هزار تومان تا نه میلیون تومان باید برای گاز مصرفی خود بپردازند. همچنین میانگین تعرفه هر متر مکعب گاز برای مشترکین بخش خانگی در پله اول تا سوم ۵۴ تومان، در پله چهارم تا ششم ۱۴۷ تومان و در پله هفتم تا آخر ۳۳۸ تومان است.

◀ اعمال جریمه برای پر مصرف‌ها در کوتاه مدت نتیجه می‌دهد

در رابطه با اجرای افزایش تعرفه گاز حمیدرضا صالحی نایب رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران در گفت‌وگو با «آرمان ملی» می‌گوید: سالانه دولت بالغ بر ۸۶ میلیارد دلار یارانه انرژی پرداخت می‌کند که این هزینه بالا در شرایطی که دولت با کسری بودجه مواجه است مشکلات عدیده‌ای را برای اقتصاد رقم زده است. بنابراین طبیعی است که کاهش این یارنه باید در اولویت قرار گیرد. وی در ادامه افزود: به نظر می‌رسد در ابتدا باید دولت واقعی سازی نرخ گاز را مورد توجه قرار دهد البته نباید فراموش کرد که منابع انرژی به مردم تعلق دارند اما این نباید باعث شود تا این منافع آن به طور عادلانه در بین مردم تقسیم نشود. این کارشناس انرژی گفت: متاسفانه بیشترین سهم از یارنه انرژی به دهک‌های بالای جامعه و پر مصرف اختصاص یافته است، بنابراین دولت نیازمند سیاست گذاری در این حوزه است و باید نرخ را بر اساس میزان مصرف تعیین کند. صالحی گفت: البته واقعی‌سازی نرخ انرژی در دولت‌های قبل آغاز شد اما در مجلس هفتم در پی مصوبه تثبیت قیمت‌ها به دست فراموشی سپرده شد اما این رویکردی اجتناب ناپذیر بوده و در این راستا باید به صورت تدریجی قیمت حامل‌های انرژی افزایش یابد و در اولویت نخست باید نرخ تعرفه گاز برای مستر کان پر مصرف به صورت پلکانی افزایش یابد، البته این اقدام به نظر می‌رسد از سوی وزارت نفت آغاز شده اما رویکرد وزیر نفت عدم اصلاح قیمت ها بوده و فعلا تمرکز خود را برای اعمال جرایم برای پرمصرف‌ها در راستای کاهش مصرف گاز خانگی قرار داده که می‌تواند در کوتاه‌مدت کمی از مشکلات دولت بکاهد. کاهش هزینه دولت به معنای فروش انرژی با نرخ فوب خلیج‌فارس نیست

◀ رئیس کمیته انرژی‌های تجدیدپذیر سندیکای صنعت برق ایران

تردیدی وجود ندارد که یارانه حامل‌های انرژی سالانه منابع بالایی از درآمد دولت را به خود اختصاص می‌دهد به گونه‌ای که سازمان بین المللی انرژی در آخرین آمار خود میزان یارنه‌ای که ایران در سال می‌پردازد را بالغ بر ۸۶ میلیارد دلار اعلام کرده و رتبه نخست را در بین سایر کشورهایی که برای انرژی مصرفی خود یارانه اختصاص می‌دهند را به ایران داده است، بنابراین در شرایطی که دولت با کسری بودجه بالای ۴۰۰ هزار میلیارد تومانی مواجه است کاهش این میزان هزینه اجتناب ناپذیر خواهد بود، اما باید توجه کرد مردم صاحبان اصلی منابع گازی و نفتی کشور هستند بنابراین کاهش هزینه‌های دولت به معنای آن نیست که انرژی مصرفی مردم با نرخ جهانی فوب خلیج فارس محاسبه شود، اما لازم است تا قیمت حامل‌های انرژی واقعی شده و بر اساس قیمت تمام شد در اختیار مصرف کنندگان قرار گیرد که این به معنای حذف کامل یارانه نیست، از سوی دیگر بررسی ها نشان داده که بیشترین سهم یارانه انرژی به مشترکان پر مصرف به ویژه دهک‌های بالای جمعیت اختصاص دارد و اقشار ضعیف و دهک‌های پایین جامعه کمترین میزان یارنه انرژی را دریافت می کنند، بنابراین به نظر می رسد دولت پس از واقعی سازی قیمت‌ها نیازمند سیاست گذاری در تعیین روش محاسبه نرخ انرژی مصرفی خواهد بود که در این راستا می‌توان جامعه هدف را به مصارف کم، مصارف متوسط و مصارف زیاد دسته بندی کرد تا از این طریق ضمن برخورداری از یارانه حداقلی میزان هزینه پرداختی نیز متناسب با میزان مصرف تعیین شود البته واقعی سازی قیمت انرژی در دولت‌های گذشته نیز کلید خورد و مجلس ششم نیز آن را تصویب و برای اجرا به دولت وقت ابلاغ کرد که بر اساس آن قرار بود هر سال ۲۰ درصد به نرخ حامل‌های انرژی تا رسیدن به قیمت واقعی و تمام شده اقدام کند اما با تغییر مجلس موضوع تثبیت قیمت‌ها مطرح شد و اجرای این اصلاح ملغی شد که می‌توان بخش زیادی از مشکلات بودجه‌ای دولت را نتیجه عدم اجرای همین مصوبه دانست.

بررسی «آرمان ملی» از یک ادعای بی‌سرانجام؛

ابهام‌های طرح شفافیت، برطرف نشد که نشد

◀ عدم راه‌اندازی سامانه شفافیت، مهر محرمانگی برای حفظ خود!

آرمان ملی: «ملت» واژه‌ای پرکاربرد در سخنان مسئولان، صاحب نظران، تریبون داران و خلاصه هر کسی است که از جانب خودش به عنوان مسئولی در نظام حرفی زده یا عملی را انجام داده و بدون اینکه نظری از مردم بپرسد آن را به ملت تعمیم و نسبت می‌دهد. در همه مواقع حساس یا زمانی که این مسئولان می‌خواهند به اقدامات خود مشروعیت بدهند از این کلمه استفاده می کنند! اما اصلی موضوع اینناست که اتفاقا مردم واقعی جایی در محاسبات مسئولان ندارند و برای همین هم در بسیاری از موارد مهر محرمانگی استفاده می کنند و خط قرمز برای حفظ خود از مردم می کشند! نمونه‌اش هم عدم راه‌اندازی سامانه شفافیت رای در مجلس یا حقوق در دولت یا اموال مسئولان نظام است که حتی در این باره برخی به شدت واکنش نشان داده و خط و نشان هم کشیدند! با وجود عدم مشمولیت برخی دستگاه‌ها در قانون مدیریت خدمات کشوری، در رابطه با ورود اطلاعات حقوق کارکنان در سامانه ثبت حقوق و مزایا، داشتن قانون خاص برای اداره دستگاه اجرایی بهانه‌ای برای عدم ورود نیست و باید تمامی دستگاه‌های تعیین شده در قانون نسبت به این موضوع اقدام کنند. این روزها در حالی جریان ورود اطلاعات به سامانه ثبت حقوق و مزایا جدی‌تر شده و حتی دولت برای پرداخت حقوق به دستگاه‌های اجرایی شرط گذاشته است که در این بین از زمان اجرای راه‌اندازی سامانه ثبت حقوق و مزایا تاکنون برخی از دستگاه‌ها مقاومت‌هایی داشته و به هر نحوی از ارائه دقیق اطلاعات حقوق خود خودداری کرده بودند. همچنین هستند دستگاه‌هایی که مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری نبوده و با قوانین خاص خود اداره می‌شود و برخی مصوبات و قوانین عام را مشمول نمی‌شوند، موضوعی که البته بارها مورد نقد قرار داشته است، با این حال الزام دستگاه‌ها برای ورود اطلاعات در سامانه ثبت حقوق و مزایا دیگر مشروط به مشمولیت قانون مدیریت خدمات کشوری نیست و در ماده ۲۹ قانون برنامه ششم توسعه بر ورود دستگاه‌های دارای قوانین خاص و عام تاکید شده است. اخیرا نیز لطیفی، رئیس سازمان اداری و استخدامی با انتقاد از عدم مشمولیت برخی از دستگاه‌ها در قانون مدیریت خدمات کشوری گفته بود که برخی دستگاه‌ها قوانین خاص خود را دارند و به همین دلیل در ماده ۲۹ قانون برنامه ششم توسعه نام تمامی دستگاه‌های مشمول اعم از این که قانون خاص دارند و یا از قانون عام تبعیت می کنند ذکر شده تا هیچ دستگاهی عذر و بهانه‌ای برای وارد نکردن اطلاعات پرداختی خود نداشته باشد تا یک انضباط مالی ایجاد شود. این که در قانون برنامه ششم توسعه در رابطه با راه‌اندازی سامانه ثبت حقوق و مزایا چه مواردی ذکر شده و کدام دستگاه‌ها مشمول می‌شوند این گونه تکلیف شده که دولت از ابتدای سال اجرای قانون برنامه نسبت به راه‌اندازی سامانه ثبت حقوق و مزایا اقدام کنند تا امکان تجمیع کلیه پرداخت‌ها وجود داشته باشد. براساس این قانون دستگاه‌های مشمول ثبت اطلاعات حقوق و مزایا عبارتند از کلیه دستگاه‌های اجرایی شامل قوای سه‌گانه اعم از وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و موسسات و دانشگاه‌ها، شرکت‌های دولتی، موسسات انتفاعی وابسته به دولت، بانک‌ها و موسسات اعتباری دولتی، شرکت‌های بیمه دولتی، موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، موسسات عمومی، بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی، مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان، بنیادها و موسساتی که زیر نظر ولی‌فقیه اداره می‌شوند. همچنین بر این تاکید شده که دستگاه‌ها و واحدهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است اعم از این که قانون خاص داشته و یا از قوانین و مقررات عام تبعیت کنند مانند وزارت جهاد کشاورزی، شرکت ملی نفت، شرکت ملی گاز، شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، سازمان گسترش نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی، سازمان بنادر و کشتیرانی، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان صداوسیما و شرکت‌های تابعه آنها، ستاد اجرایی و قرارگاه‌های سازندگی و اشخاص حقوقی و وابسته به آنها در این رابطه اقدام کنند، اما وزارت اطلاعات، نیروهای مسلح و سازمان انرژی اتمی از این قانون مستثنی بوده ولی در خصوص بنگاه‌های اقتصادی متعلق به وزارت اطلاعات، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تنها با مصوبه شورای عالی امنیت ملی مجاز است. طبق قانون برنامه ششم توسعه دستگاه‌ها موظف هستند اطلاعات حقوق، فوق‌العاده، هزینه، کمک هزینه، کارانه، پرداخت‌های غیرماهانه و مزایای ناخالص پرداختی ماهانه اعم از مستمر و غیر مستمر، نقدی و غیرنقدی و سایر مزایا به مقامات، روسا، مدیران، ممشمول قانون را در سامانه ثبت کنند. براین اساس ورود اطلاعات باید به نحوی باشد که میزان ناخالص پرداختی به هر یک از افراد مشمول مشخص و امکان دسترسی برای نهادهای نظارتی و عمومی وجود داشته باشد

گزارش

عزم، ابزار کافی برای مالیات‌گیری است!؟

آرمان ملی: سال‌هاست که برای گرفتن مالیات و افزایش درآمدهای دولت اصرار وجوددارد اما هیچ اتفاقی در این حوزه نیفتاده است؛ فرار مالیاتی بیش از ۱۵۰ هزار میلیاردی و عدم ایجاد راه‌های جدید اخذ مالیات و از همه مهمتر نبود بانک‌های اطلاعاتی که همیشه معضلی برای اقتصاد و برنامه‌ریزی اتقصادی است؛ صرفا عزم برای دریافت مالیات کافی نخواهد بود! با این حال هادی سبحانیان، معاون سیاستگذاری وزارت امور اقتصادی و دارایی گفت: دولت در شرایطی کار خود را آغاز کرد که در شاخص‌های اقتصادی وضعیت مناسبی نداشتیم. برای مثال شاخص رشد اقتصادی در سال‌های گذشته در نرخ صفر قرار داشته و نرخ تورم نیز در بالاترین نرخ خود بود. همچنین نرخ تشکیل سرمایه نیز متأسفانه گاهاً به نرخ‌های منفی رسیده و بخش قابل توجهی از ارز ترجیحی کشور در ۶ ماه نخست سال به مصرف رسیده بود. در کنار همه اینها، هزینه‌های دولت نیز روندی رو به رشد داشت و تقریباً تمام تنخواه سال ۱۴۰۰ مصرف شده بود. در چنین شرایطی دولت جدید با انبوهی از مشکلات اقتصادی روی کار آمد که برای ساماندهی این وضع حتماً باید راهکارهایی مبتنی بر شناخت دقیق از ریشه‌ها می‌داد اما متأسفانه تاکنون اغلب اقدامات اقتضایی بوده‌اند و به مثابه یک آتش‌نشان صرفاً در حد خاموش کردن آتش عمل کرده‌ایم. اگر ما نتوانیم یک رسته از راهکارها و اقدامات اجرایی آن تدوین کنیم، عملاً اقداماتمان اقتضائی خواهند بود. او ادامه داد: ما معتقدیم که هم‌اکنون نیازمند اصلاح رابطه میان ملت، حاکمیت و قوای سه‌گانه از منظر اقتصادی هستیم چرا که این بازیگران هر یک وظایف و تکالیفی در مقابل یکدیگر دارند. اگر نتوانیم اقتصاد را پیش‌بینی‌پذیر کنیم، سرمایه‌گذاری کشور تحت تأثیر قرار گرفته و فعالیت سرمایه‌گذاران متوقف خواهد شد بنابراین حقی که ملت بر گردن حاکمیت دارد، مطالبه پیش‌بینی‌پذیری اقتصاد است. در سال‌های گذشته ذائقه سیاستگذاران اقتصادی و مردم به سمت برنامه‌های کوتاه مدت سوق پیدا کرده و می‌خواهند تمام مشکلات ریشه‌ای اقتصاد را در کوتاه مدت حل کنند به همین دلیل برای سیاستگذاران نیز این‌طور تلقی می‌شود که با اقدامات سطحی می‌توانند مشکلات ریشه‌ای را حل کنند اما واقعیت آن است که شاید بتوان با تزریق یک مُسکن، علائم یک بیماری را قطع کرد درحالی که ریشه‌های آن قطعاً باقی خواهد ماند و دوباره با شدت بیشتری ظهور خواهد کرد. معاون سیاستگذاری وزارت اقتصاد افزود: اکنون نیازمند آن هستیم که در عرصه اقتصاد یک مدیریت واحد وجود داشته باشد چرا که اقتصاد مانند خودرویی است که باید یک راننده داشته باشد. ما به عنوان وزارت اقتصاد که متولی سیاستگذاری اقتصادی در کشور است، برای پاسخ به مطالبات مردم در خصوص سیاست‌های دولت، یک برنامه راه تنظیم کرده‌ایم که باید برای عملیاتی شدن آن، ارگان‌های مختلف دولت همراهمان شوند. سبحانیان دو مسئله تورم و رکود را از جمله مسائل مهم اقتصاد امروز کشور دانست و گفت: در اولین اقدامات دولت باید این دو شاخص مورد بررسی و مدیریت قرار گیرد. اگر ما به دنبال کاهش تورم هستیم، نباید از ایجاد رکود در کشور هراسان باشیم چرا که تجربه بسیاری از کشورها در دهه‌های گذشته نشان می‌دهد زمانی یک کشور می‌تواند به رشد اقتصادی برسد که تورم بالای آن کنترل شود. به عقیده ما با طراحی این نقشه، ارائه آن و وحدت سازمان‌های اقتصادی دولتی می‌توان به اهداف خود در این دو شاخص رسید. او با بیان اهمیت سازگاری ارگان‌های مختلف اقتصادی افزود: ما نمی‌توانیم یک مسیری را در پیش بگیریم که در تضاد با سیاست‌های کلان اقتصاد کشور باشد بنابراین سازگاری دستگاه‌های مختلف اقتصادی، مهم‌ترین نکته در اجرای این برنامه است چرا که در چنین شرایطی می‌توان چشم‌انداز مناسبی متناسب با این برنامه متصور شد. سبحانیان راهکارهای مهار تورم را در دو حوزه کوتاه‌مدت و بلندمدت برشمرد و گفت: اقدامات وزارت اقتصاد در این‌باره باید از روز اول آغاز شود اما اثرات آن اقدامات ممکن است در میان‌مدت یا بلندمدت ایجاد شود. اقداماتی که ما امیدواریم در کوتاه‌مدت بتوان نتایج آن را شاهد بود، مواردی همچون کاهش فشار و تراز ارزی و کاهش انتظارات تورمی است و اقدامات بلندمدت ما نیز در دو حوزه ناترازی بودجه و انضباط‌بخشی به خلق پول بانکی مشاهده می‌شود. معاون سیاستگذاری وزارت اقتصاد در خصوص کاهش فشار در تراز ارزی اظهار کرد: دیپلماسی اقتصادی فعالانه‌تر جهل وصول منابع ارزی بلوکه شده، کاهش ممنوعیت‌های صادراتی، تهاتر نفت و حذف ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی از جمله راهکارهای مهم ما در این حوزه است. او در ادامه با اشاره به اهمیت موضوع ارز ۴۲۰۰ تومانی بیان کرد: ما برای این اقدام نیازمند اقناع مردم هستیم و باید مردم قانع شوند که تخصیص این منابع به صورت فعلی منافع ملت را به دنبال ندارد. اگر ما بتوانیم این یارانه را به مصرف‌کننده نهایی پرداخت کنیم، قطعاً سود بیشتری برای مردم خواهد داشت. سبحانیان از عزم وزارت اقتصاد برای کنترل انتظارات تورمی خبر داد و گفت: یکی از اقدامات مهم وزارت اقتصاد در این حوزه مربوط به نظام بانکی می‌شود که طبق اعلام وزیر اقتصاد، قرار است فرم قراردادها و فهرست ابربدهکاران بانکی در اختیار مردم قرار گیرد. در سال‌های گذشته این برای اولین‌بار است که صورت‌های مالی بانک‌ها به صورت عمومی منتشر می‌شود بنابراین ما امیدواریم با این اقدامات بتوان عزم دولت برای مدیریت انتظارات تورمی را نمایان کرد. او با اشاره به کسری بودجه سالانه کشور گفت: یکی از دلایل تورم در کشور ما ناترازی بودجه است. برای مثال حدود ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار میلیارد تومان میزان کسری بودجه است که برای بودجه ۱۴۰۰ تخمین زده شده است. اقدامات کوتاه‌مدت وزارت اقتصاد برای این حوزه را می‌توان در واگذاری اموال و دارایی‌های دولتی، تسهیل فروش اوراق بدهی و وصول حداکثری معوقات بیان کرد البته در همه نقاط دنیا تأمین کسری بودجه با فروش بدهی اتفاق می‌افتد اما در کشور ما به دلیل اینکه حجم بالایی از مطالبات انباشته در بازار سرمایه وجود دارد، باید اقداماتمان در این حوزه با ملاحظات بازار سرمایه شکل گیرد. راهکارهای میان مدت رفع کسری بودجه را نیز می‌توانیم در سرفصل‌هایی چون کاهش مصارف بودجه و افزایش منابع آن ارائه دهیم.

نیم نگاه

ارز نیمایی؛ ارز ترجیحی یا هیچ کدام!

آرمان ملی: وضعیت تامین ارز و اختصاص آن برای تامین کالاهای اساسی در ایران بسیار عجیب و پر از ابهام است، نه مشخص است که چه کسی ارز گرفته نه مشخص است که با این ارز چه نوع و چه میزان کالا وارد شده و اصلا چطور توزیع شده است! روند ارزی در ایران یکی از بی‌نظم‌ترین و فسادزاترین روندها در نظام اقتصادی جهان است. در هیچ کشوری رویه‌ای که در ایران وجود دارد در حوزه ارزی دیده نمی‌شود و همه اینها مصائب اقتصاد دولتی است که سعی دارد همه چیز را تحت کنترل خود داشته باشد. ارز چند نرخی خود به تنهایی مصیبتی است که بر سر اقتصاد این کشور آوار شده و هر روز هم مصائب آن بیشتر می‌شود. ارزترجیحی از زمان احمدی نژاد پایه‌گذاری شد و در دولت های بعدی هم ادامه پیدا کرد چراکه دولت ها عادت دارند بر رویه های گذشته حرکت کنند تا اگر هم خطایی صورت گرفت و انتقادی شد بتوانند قصور را به گردن دولت قبل بیاندازند! حالا هم که حرف از حذف ارز ۴۲۰۰ جهانگیری شده درحالیکه بسیاری از کالاها همین الان هم ظاهرا با تخصیص ارز دولتی جایی در سبد معیشت مردم ندارد! گرچه هنوز تکلیف حذف ارز ۴۲۰۰ مشخص نیست اما در آستانه تصمیم‌گیری در این رابطه، سهم واردات اقلام اساسی با ارز ترجیحی تا چند برابر ارز نیمایی سنگین‌تر است، به طوری که فقط ۲۰ درصد ارزش دلاری و حدود ۱۲ درصد حجم واردات این کالاها در سامانه نیما تامین ارز می‌شود. از سال ۱۳۹۷ که واردات با ارز ۴۲۰۰ به صورت عمومی در دستور کار قرار گرفته، تاکنون فقط به واردات هفت قلم کالا محدود شده اما سهم قابل توجهی در واردات کالاهای اساسی داشته است. این در حالی است که طی دو سال اخیر به تدریج واردات اقلام اساسی با ارز ۴۲۰۰ محدودتر شد و به یک لیست ۲۵ قلمی رسید ولی با توجه به رانت ارز ترجیحی و عدم مدیریت صحیح آن در چرخه واردات و تبعاتی که در بازار داخل داشت، فقط به شش قلم که عمدتا نهاده‌های تولید دام و طیور است به همراه بخشی از دارو و تجهیزات پزشکی محدود شد. با توجه به شدت گرفتن جریان حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی در مدت اخیر و جایگزینی ارز نیمایی، وضعیت واردات کالاهای اساسی با نرخ‌هایی غیر از ۴۲۰۰ قابل تامل است. بررسی جریان واردات از ابتدای سال جاری تا ۱۰ آبان‌ماه نشان می‌دهد که از ۱۸.۷ میلیون تن کالای اساسی وارداتی در ۲۵ گروه، ۱۶.۴ میلیون تن با ارز ۴۲۰۰ و فقط ۲.۳ میلیون تن با ارز نیمایی وارد شده است، بنابراین از لحاظ وزنی ۸۷.۷ درصد واردات با ارز ترجیحی و ۱۲.۳ درصد با ارز نیمایی بوده است. از نظر ارزش نیز از ۱۱.۵ میلیارد دلار کالاهای اساسی وارداتی در این دوره، فقط حدود ۲۰ درصد معادل ۲.۳ میلیارد دلار با ارز نیما وارد شده و مابقی یعنی ۹.۱ میلیارد دلار معادل ۷۹.۱ درصد با نرخ ۴۲۰۰ تامین ارز شده است. حجم سنگین واردات با ارز ۴۲۰۰ در شرایطی ثبت می‌شود که یکی از دلایل مخالفت با حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی موضوع افزایش قیمت اقلام اساسی وارداتی و تبعات تورمی آن بوده است، در هر حال این‌که ۸۷.۷ درصد واردات از نرخ ۴۲۰۰ به نرخ سامانه نیما که معمولا هم سطح قیمت بازار بوده و در حال حاضر حدود ۲۵ هزار تومان است منتقل شود می‌تواند به افزایش قیمت کالاهای اساسی دامن بزند، اما مساله قابل توجه به همین فاصله بین نرخ ۴۲۰۰ و نرخ سامانه نیما و بازار و رانت سنگینی که وجود دارد، برمی‌گردد که بارها نسبت به فساد ناشی از این اختلاف قیمت و عدم دسترسی مردم به کالاهای وارداتی با نرخ ۴۲۰۰ هشدار داده شده است و به دفعات اذهان عمومی شاهد انتشار خبرهای مربوط به عدم مدیریت مناسب تامین ارز با نرخ ترجیحی، فساد آن در واردات و عدم نفع این ارز برای مردم بوده‌اند. به هر حال رانت در حوزه ارز ترجیحی به اندازه‌ای است که باعث شود تا مخالفان در این عرصه سروصدا کنند، اما در کنار این موضوع با توجه به اثرگذاری عمیق نوسان نرخ دلار در کشور حذف ارز ترجیحی هرچند اقدامی است که در آینده باید انجام شود ولی بدون کنترل بازار و با عجله صورت گرفتن آن باعث خواهد شد تا رشد فزاینده قیمت، نوسان شدید در نرخ مواداولیه و افزایش هزینه های تولید؛ ممکن است سرعت سقوط اقتصاد ایران را افزایش دهد.

ذره بین

باز هم رشد هزینه خانوار

آرمان ملی: رشد بدو توقف نرخ تورم و در پی آن افزایش قیمت کالا هزینه زندگی را برای مردم افزایش داده است و این اتفاق تکراری و تلخ درحالی رخ می‌دهد که با همه ادعاهای دولت سیزدهم انتظار می‌رفت حداقل برنامه‌ای برای کنترل تورم و کاهش آن از سوی تیم اقتصادی تهیه شود. هزینه تامین کالا و خدمات در ایران به طور متوسط بیش از ۳۵ درصد نسبت به سال گذشته افزایش یافته و در این بین برخی اقلام بالغ بر ۷۰ درصد گران شده‌اند. گرچه اعلام نرخ تورم در مهر و آبان سال جاری نشان دهنده توقف روند رو به افزایش آن است و شاخص‌ها در مسیر کاهشی حرکت کرده‌اند ولی نرخ تورم دو رقمی و بالا است به طوری که در آبان‌ماه تورم سالانه ۴۴.۴ درصد ثبت شده است. بررسی جزئیات تورم در گزارش مرکز آمار ایران نشان می‌دهد که در آبان‌ماه سال جاری تورم نقطه به نقطه ۳۵.۷ درصد بوده که نشان می‌دهد خانوارها برای تامین کالا و خدمات خود نسبت به سال گذشته به طور متوسط تا این اندازه متحمل افزایش هزینه شده‌اند. بر این اساس، گروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها با متوسط افزایش ۴۷ درصد و خوراکی‌ها ۴۶.۹ درصد همراه شده است. اما در بین گروه‌های موجود در سبد کالا و خدمات مصرفی مردم بالاترین میزان تورم به گروه شیر، پنیر و تخم‌مرغ با ۷۰.۹ درصد برمی‌گردد و بعد از آنماهی‌ها و صدف‌داران ۶۳.۲، هتل و رستوران با ۶۲.۴ و گروه شکر، مربا و شیرینی با ۶۰.۱ درصد در رتبه‌های بعدی بالاترین افزایش قیمت نسبت به سال گذشته قرار دارد. در سایر گروه‌ها نیز میوه و خشکبار ۵۹ درصد، نان و غلات ۳۹.۷، خدمات نگهداری و تعمیر واحد مسکونی ۴۰.۶، مبلمان و لوازم خانگی ۳۹.۶ درصد گران شده است. بهداشت و درمان از جمله خدمات دریافتی مردم است که در مقایسه با پارسال به طور متوسط ۳۵.۲ درصد گران شده است.